

Päiväys
17.5.2022

1 (2)

Diaarinumero
21563/2021

JULKINEN KUULUTUS

Valitus vesilain mukaisesta päätöksestä

Vesilain 15 luvun 3 §:n mukaan Vaasan hallinto-oikeuden on annettava lupaviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vesilain nojalla antaman päätöksen sekä ojitustoimituksessa annetun päätöksen johdosta jätetty valitus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Tieto kuulutuksesta on julkaistava hankkeen vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään.

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

17.5.2022

Valituksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta.

Valituksen tiedoksisaantipäivä on 24.5.2022.

Asia

Pro Suolijärvi ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry ovat jättäneet Vaasan hallinto-oikeuteen valituksen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 16.11.2021 nro 178/2021. Päätös koskee vaatimusta saattaa vireille Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostusta koskeva lupamenettely ja keskeyttää aloitetut työ lupamenettelyn ajaksi, Posio, Salla ja Kemijärvi. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen.

Valitusasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja valitus pidetään nähtävillä 17.5. – 14.6.2022 Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla (<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/valituskuulutukset.html>). Hallinto-oikeuden verkkosivuilla valitus on ilman liitteitä. Tieto kuulutuksesta on julkaistava Posion, Sallan ja Kemijärven kunnissa.

Hallintolain 62 b §:n mukaan julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan tiedot julkaistaan, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Henkilötiedoista julkaistaan kuitenkin ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot.

Mahdollisuus vastineen antamiseen

Vaasan hallinto-oikeus varaa asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, tilaisuuden vastineen antamiseen. Mahdollinen vastine tulee toimittaa hallinto-oikeuteen **viimeistään 14.6.2022**. Vastapuolelle ja viranomaisille varataan erikseen tilaisuus vastineen antamiseen.

Vastineeseen on merkittävä sen tekijän nimi, postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite. Vastineessa on ilmoitettava asian diaarinumero 21563/2021.

Kiinteistön osaomistajaa pyydetään antamaan tieto kuulutuksesta myös kiinteistön mahdollisille muille omistajille ja haltijoille.

Vaasan hallinto-oikeus
Kuulemiskanslia, 029 56 42624

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla:
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUS 24.12.2021

Pro Suolijärvi ry

Suomen Luonnonsuojeluliitto ry

Lapin piiri

lappi@sll.fi

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

PL 204

65101 VAASA

vaasa.hao@oikeus.fi

Valituksen aihe:

**Hallintopakko päätös Nro 178/2021,
Dnro PSAVI/3059/2021, 16.11.2021 (Liite 1)**

Valitusaika:

Aluehallintovirasto on lähettänyt päätöksen 16.11.2021 saantitodistuksella S-Market Kemmin postiin. Posti on luovuttaessaan päätöksen 24.11.2021 saajalle jättänyt asiaa koskevan saantitodistuksen täyttämättä ja lähettänyt sen saajalle sähköisesti vasta jälkikäteen. Saapumisilmoituksessa on vain merkintä lähetyksen numerosta. Oma Postipalvelussa on saajalle osoitettu ilmoitus ko. päätöksen luovuttamisesta saajalle 24.11.2021 (saantitodistus). Valitusaika on 30 päivää siitä, kun päätös on saatu tiedoksi. Määräaika lasketaan siten, että tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Valitusaika on siten 25.11. - 24.12.2021. Koska valitusaika päättyisi jouluaattona 24.12., viimeinen valituspäivä on seuraava arkipäivä eli 27.12.2021 (Liite 2a: Saantitodistus, Liite 2b: Saapumisilmoitus).

Valitusoikeus:

Valittajajina ovat Pro Suolijärvi ry ja Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry ovat Jumiskojoen vesistöalueella ja Jumiskon voimalaitoksen vaikutusalueella toimivia yhdistyksiä, jonka tarkoituksena on luonnonsuojelun ja ympäristösuojelun edistäminen. Täten yhdistyksillä on vesilain 14 luvun 14 §:n mukainen vireillepano-oikeus asiassa, joka koske yhdistyksien toiminta-alueella ilmeneviä ympäristövaikutuksia.

Vaatimukset:

Vaadimme hallinto-oikeutta kumoamaan Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston 16.11.2021 tekemän päätöksen nro 178/2021 lainvastaisena ja palauttamaan asian Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston uudelleen ratkaistavaksi.

Vaadimme myös, että hallinto-oikeus määrää Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston ratkaisemaan uudelleen PVO-Vesivoima Oy:n ja Paloperän osakaskunnan 25.4.2008 tekemän Jumiskojoen ja Köykenöjoen vesivoiman käyttöoikeutta koskevan

sopimusmenettelyn lainmukaisuuden ja määrää Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston ryhtymään asiassa vesilain voimassaolevien säädösten mukaisiin toimiin, mikäli asiassa on toimittu säädösten vastaisesti.

Yleistä:

Jumiskon voimalaitos käynnistyi väliaikaisilla luvilla 1.1.1954. Voimalaitos on ns. tunnelivoimalaitos, jossa voimalaitoskoneisto sijoitettiin kallioon tehtyyn tunneliin. Voimalaitokseen johdetaan vesi Jumiskojoen vesistöalueen järvistä (suurimpina järvinä Suolijärvet), joiden luontaista virtauksia on muutettu yhdistämällä pienempiä järviä kanavilla ja patoamalla vesistön luontaiset kulkuväylät Jumiskojoki, Vierusjoki ja Köykenöjoki. Patoamisen seurauksena vaelluskalojen pääsy Kemijärvestä Jumiskojokea pitkin Suolijärville on estynyt. Kemijärveen laskevan Jumiskojoen vesistövirtaama tulee nyt n. 110 km² :n sadealueelta, kun sen vesistövirtaama luonnontilaisena tuli n. 1300 km² :n sadealueelta. Myös uhanalaisen jokihelmisimpukan l. raakun lisääntyminen on estynyt.

Jumiskon voimalaitoksen tehon lisäämiseksi alapuolisesta Isojärvestä pumpataan n. 18 km pituista avokanavaa ja putkea pitkin vettä Ala-Suolijärveen ympäri vuoden. Avokanava kulkee osaksi soistuneen alueen kautta, joten erilaisten humuspäästöjen kuormituksen Ala-Suolijärveen voidaan olettaa olevan huomattavia (Liite 3: Suolijärvien ja Isojärven säännöstelykokonaisuus).

Päätös Jumiskon voimalaitoksesta tehtiin erittäin nopeasti. Kesäkuussa juhannuksen jälkeen v.1951 asia esiteltiin alueen asukkaille ensimmäisessä väenkokouksessa ja jo toisessa väenkokouksessa elokuussa voimalaitoshankkeesta tehtiin esisopimus. Voimalaitoksen rakennustyöt käynnistyivät heti joulukuussa 1951 ilman varsinaista rakennuslupaa (Lähde: Hoffman K.: Pohjolan Voima 1945-1993, Pohjolan Voima yhtiöt 1993).

On sanomattakin selvää, että em. menettely on ollut vastoin yleistä oikeustajua jo silloin. Voimalaitos sai ensimmäiset väliaikaiset luvat vasta rakentamisen aikana ja sen valmistumisen jälkeen 1950-luvulla. Voimalaitoshankkeen erittäin nopea toteutustapa aiheutti runsaasti valituksia niin, että Jumiskon voimalaitosta koskevan vesistöhankeeseen oikeudellinen loppuratkaisu saatiin vasta v. 1989.

Tätä historiallista taustaa vasten on Pohjois-Suomen vesiylöikeuden v. 1970 antamiin lupaehtoihin sisältyvä ehto nro 14 merkittävä arvioitaessa tänä päivänä Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostuksen luvantarvetta (Liite 4: Pohjois-Suomen vesioikeuden päätös 22.12.1970).

Vaatimusten perustelut:

1. Perussäännös vesistöön tehdyn rakennelman kunnossapidosta sisältyy vesilain (587/2011) lukuun 2 ja 9 §:ään. Sen mukaan ilman lupaviranomaisen lupaa ei saa poistaa rakennelmaa, joka vaikuttaa vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun. Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostuksessa vanha rakennelma on pitänyt poistaa uuden turbiinin asentamista varten. Toimenpide ei aiheuta muutoksia lupaehdoissa määrättyihin säännöstelyrajoihin, mutta aiheuttaa huomattavia muutoksia vedenjuoksuun seuraavassa kohdassa 2 kerrotulla tavalla. Tämä perussäännös koskee sekä uuden vesilain nojalla toteutettavia hankkeita että aiemmin toteutettuja hankkeita (19:4.2).

2. PVO-Vesivoima Oy (PVO) on pyytänyt 16.4.2019 Jumiskon voimalaitoksen peruskorjauksen johdosta Lapin ELY-keskukselta (ELY) lausuntoa vesilain 3 luvun

mukaisen luvan tarpeesta. Peruskorjauksen aikatauluksi on suunniteltu 15.3. – 24.6.2021. Ely toteaa lausunnossaan 3.6.2019 (LAPELY/2047/2019) mm, että kevään tulvavirtaamat on ohjattava Jumiskojoen kautta Kemijärveen. Elyn mukaan uutta lupamenettelyä ei tarvita, koska hanke ei loukkaa yleisiä eikä yksityisiä etuja. Hankkeesta ei Elyn mukaan ole **ennalta arvioiden** odotettavissa vesilain 3 luvun 2 §:n 3 §:n mukaisia seurauksia (Liite 5: PVO-Vesivoima Oy:n lausuntopyyntö Elylle 16.4.2019; Liite 6: Lapin Ely-keskuksen lausunto 2047/2019).

Peruskorjauksen aikataulu ei ole toteutunut lausunnossa esitetyllä tavalla vaan se kestänyt aina 25.8.2021 saakka suunnitellun 24.6.2021 asemesta. PVO teki siitä em. lausunnon mukaisen päättymisilmoituksen Elylle, mutta yhtiö ei ole tehnyt peruskunnostushankkeen viivästymisen (n. 2 kk) johdosta minkäänlaista ilmoitusta Elylle. Elyn peruskunnostusta koskevassa lausunnossa antaman ilmoittamisvelvollisuuden voidaan tulkita tarkoittavan myös hankkeen viivästymistä koskevaa ilmoitusta, koska em. ilmoittamisvelvollisuus toimii hankkeen ennakkovalvonnan välineenä; sen avulla valvontaviranomainen saa tiedot alueella toteuttavista hankkeiden toteutumisesta ja niiden mahdollisista viivästyksistä ja tästä johtuvista mahdollisista ympäristövaikutuksista.

Ely ei myöskään ole valituksen kohteena olevan päätöksen (nro 178/2021) mukaan käynyt tarkkailemassa voimalaitoksen peruskunnostuksista johtuvien juoksutuksien vaikutuksia Jumiskojoella koko hankkeen aikana.

Jumiskojokeen ei ole vettä juoksutettu sitten voimalaitoksen valmistumisen jälkeen v. 1954 lukuun ottamatta uitionaikkaisia juoksutuksia (enintään 9 m³/s). Uittotoiminta on päättynyt Jumiskojoessa n. 30 vuotta sitten. PVO-Vesivoima Oy:n mukaan Jumiskojokeen voidaan tarvittaessa Ala-Suolijärvestä olevan Niskalan padon kautta juoksuttaa enimmillään n. 50 m³/s ja sen alapuolella olevan Nolimajärvestä olevan Pietarinniskan padon kautta n. 23 m³/s ja sen alapuolella olevan Jumiskojoen padon kautta n. 27 m³/s.

Ala-Suolijärven vedenkorkeuksia kuvaavasta selvityksestä

(www.ymparisto.fi) voidaan havaita, että voimalaitoksen ollessa suljettuna vedenpinta on ollut kesällä 2021 aiempien vuosien keskiarvoa korkeammalla lähellä säännöstelyn ylärajaa. Em. vedenkorkeutta osoittavasta kuvaajasta havaitaan kaksi ”piikkiä” kesä-elokuun aikana. Tämän perusteella voidaan olettaa, että vettä on jouduttu tilapäisesti juoksuttamaan Jumiskojokeen suuria määriä (23-50 m³/s), jotta vedenkorkeuden yläraja ei ylettyisi Ala-Suolijärvestä. Asiaa havainnollistaa Jumiskojoen Hakolammelta otettu video 1.7.2021 (Liite 7: Video Jumiskojoki 1.7.2021, Hakolampi). Lisäksi Lapin Ely-keskus teki kesällä 2021 Jumiskojoella habitaattiselvityksiä, jotka liittyivät v. 2019 sen johdolla aloitettuun Suolijärvien säännöstelyhaittojen kehittämisselvitykseen. Elyn antaman tiedon mukaan habitaattiselvitystä ei ole voitu tehdä valmiiksi johtuen Jumiskojoen normaalia korkeammasta vedenkorkeudesta ja selvitystyötä joudutaan jatkamaan kesällä 2022.

Vesilain (587/2011) 2 luvun 11 § sisältää vanhan vesilain 1 luvun 15a ja 17 a §:ää vastaavat säädökset vesiluontotyyppien suojelusta. Säännös kieltää vaarantamasta tiettyjen erikseen lueteltujen vesiluontotyyppien luonnontilan. Näitä luontotyypppejä ovat luonnontilaiset enintään kymmenen hehtaarin suuruiset fladat, kluuvijärvet ja lähteet taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevat norot tai enintään yhden hehtaarin suuruiset lammet ja järvet. Jumiskojoen vesistöalueella on sekä lähteitä että lampia ja pieniä järviä (suvantoja). Em. säännöksen perusteluissa sanotaan, että ensisijaisesti

kysymys on luontotyypeistä, joiden olennaiset ominaispiirteet eivät ole muuttuneet muokkauksen seurauksena. Käsitettä ei kuitenkaan ole tulkittava ahtaasti niin, että se kattaisi täysin ihmistoiminnan vaikutuksen ulkopuolelle jääneet kohteet. Kohdetta voitaneen pitää luonnontilaisena, jos muutos on kohdistunut epäolennaisiin ominaispiirteisiin tai ominaispiirteeseen kohdistunut muutos on vähäinen. Pitkäaikainen luonnollinen kehitys tai ennallistaminen ovat toisaalta saattaneet myös palauttaa luonnontilan (lähde: Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 26/2019).

Edellä olevaan viitaten Jumiskojoen vesistöalueen lähteet, lammet ja pienet järvet (suvannot) ovat vuosikymmeniä jatkuneen veden säännöstelystä huolimatta säilyttäneet säännöksen mukaisia ominaispiirteitä. Kesän 2021 aikana tapahtunut äkillinen veden tulo on vaarantanut joen luonnontilan siinä merkityksessä kuin luonnontila edellä kerrotun perusteella pitää ymmärtää. Kasvien ohella monien lintujen ja nisäkkäiden pesät poikasineen ovat tuhoutuneet. Vesien runsas juoksuttaminen Jumiskojokeen on rikkonut myös luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) 1 §:n mukaisia säädöksiä.

Ely-keskuksen olisi tullut huomioida em. säädökset antaessaan lausunnon Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostuksen luvantarpeesta ja varautua siihen, että hanke ei etene suunnitelmien mukaisesti ja vettä joudutaan juoksuttamaan parhaaseen pesintäaikaan pitempään kuin ennakkosuunnitelmassa on arvioitu.

Pohjois-Suomen vesioikeuden päätöksen nro 82/70/I lupaehdon 9, sellaisena kuin se on vesioikeuden päätöksellä nro 49/78/I muutettuna voimassa, mukaan: *"Ala-Suolijärvistä Jumiskojokeen juoksutetaan uiton aikaan uiton suorittamisen kannalta edullisin määrä, kuitenkin enintään 9 m³/s, elleivät muut syyt vaadi juoksutettavaksi suurempaa vesimäärää. Juoksutus on järjestettävä niin, ettei Jumiskojoessa eikä Nolimojärvestä aiheuteta **haitallisen suurta tulvaa***. Em. lupaehdossa 9 sallitaan tilapäisesti juoksuttaa enemmän kuin 9 m³/s, mutta vain uiton suorittamisen kannalta edullisin määrä. Uttotoiminta on loppunut Jumiskojoella n. 30 vuotta sitten.

Veden voimakas juoksutus Jumiskojokeen on aiheuttanut myös virkistyskalastajille haittaa. Voimakas virtaus ja vesistön roskaantuminen on estänyt verkkojen pitämisen mm. Hakolammessa. Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushanke on edellä kerrotun perusteella loukannut yleisiä ja yksityisiä etuja ja hanke on aiheuttanut vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §:n mukaisia seurauksia (Liite 7: Video Jumiskojoki 1.7.2021, Hakolampi; Liite 8a ja 8b: Jumiskojoki heinäkuussa 2020, Haaraköngäs).

3. Pohjois-Suomen Vesioikeus on 22.12.1970 antamallaan päätöksellä 82/70/I myöntänyt Pohjolan Voima Oy:lle vesilain (264/1961) mukaisen luvan: *"Jumiskon voimalaitoksen rakentamiseen sekä Yli-Suolijärven ja Ala-Suolijärven sekä viimeksimainitun yhteyteen tulevien Niemijärven, Vierusjärven, Irnijärven, Iso-Karppisenjärven ja Askanjärven säännöstelyyn samoin kuin Köykenöjoen vesistön säännöstelyyn Posion ja Sallan kunnissa sekä Kemijärven maalaiskunnassa sekä käyttöoikeuden yrityksessä käyttöönotettavaan, hakijalle vielä kuulumattomaan vesivoimaan **noudattamalla seuraavia lupaehtoja:...**14) Mikäli tässä päätöksessä tarkoitetusta rakentamisesta tai rakennelman käyttämisestä aiheutuu **sellainen vahinko, haitta tai muu edunmenetys, jota lupapäätöstä annettaessa ei ole edellytetty** ja josta rakennelman omistaja tai haltija on vesilain säännösten mukaan vastuussa, voi edunmenetyksen kärsinyt tai yleisen edun niin vaatiessa asianomainen viranomainen **saattaa lupapäätöksen lainvoiman estämättä vesioikeuden käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin hakemusasioista on vesilaissa säädetty.**"*

Lupamääräyksiä tarkistetaan vesilain (587/2011)3 luvun 21 §:ssä säädetyllä tavalla, jos vanhan vesilain nojalla annetussa säännöstelyluvassa on lupamääräysten tarkistamista koskeva määräys (19:5). Em. lupaehtoa tulee tulkita 3 luvun 21 §:ssä säädetyllä tavalla, koska Jumiskon voimalaitoksen toiminnasta aiheutuu em. säädöksessä kuvattuja haitallisia seurauksia.

Kevään ja kesän 2018 aikana Suolijärvien vedenpinnat jäivät n. 60-80 cm aikaisempia kesiä alemmaksi kuivuudesta johtuen (ks. liite: PVOV:n lausuntopyyntö 16.4.2019/vedenkorkeusraportti).

Syksyllä Posion kunnanvaltuusto hyväksyi 117 alueen asukkaan ja mökkiläisen allekirjoittaman kuntalaisaloitteen Jumiskon voimalaitoksen aiheuttamista säännöstelyhaitoista.

Lisäksi kesällä 2018 Yli-Suolijärveen yhteydessä olevassa Ristijärvessä todettiin aikaisemmista vuosista poiketen erittäin voimakasta vesikasvillisuuden lisääntymistä, joka haittasi mm. veneilyä ja järven muuta virkistyskäyttöä. Asiasta oli tehty ensimmäinen ilmoitus Lapin Ely-keskukselle syksyllä 2018. Asiaa on selvitetty Elyn kanssa kesästä 2019 alkaen ja kesällä 2021 Ely on kartoittanut vesikasvillisuuden määrää Ristijärvellä ja kesällä 2022 on tarkoitus aloittaa kasvillisuuden poisto, mikäli hankkeen rahoitus varmistuu (Liite 9: Ristijärven katselmus 29.7.2021).

Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan myös Jumiskojoen voimakkaasti säännösteltyn vesistöalueeseen (säännöstelyn vaihtelu väli on 2,4 - 3 m, kun järvien keskisyyvyys 4,3 m). Edellä kuvatun kaltaisia kuvia kesiä on ollut aikaisemminkin 2000-luvulla Suolijärvillä.

Em. **lupaehtoa nro 14** PSAVI on tulkinut vain vesilain (264/1961) 2. luvun 27 §:ssä tarkoitetun vahingon tms. korvaamiseen liittyvänä ohjausasiana. Kuitenkin em. lainkohdassa todetaan mm.: ” *voimalaitoksen rakentajaa ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joihin rakentaja olisi voitu velvoittaa, jos kysymyksessä olevien vahingollisten ja haitallisten seurausten syntyminen olisi lupahakemusta käsiteltäessä voitu edellyttää.*”

Em. lainkohtaa tulee tulkita myös niin, että 1950-luvulla Jumiskon tunnelivoimalaitos voimakkaasti vesistömuutoksineen on ollut poikkeuksellisen nopea ja kaikilta vaikutuksiltaan tuntematon hanke. Vesioikeus on (päätos 82/70/I) v.1970 erikseen lupaehdossa nro 14 korostanut silloisen vesilain em. säännöstä ja pyrkinyt ennakoimaan sellaisia mahdollisia **ennalta tuntemattomia vaikutuksia**, joita hankkeeseen voi tulevaisuudessa liittyä. Edelleen lupaehdossa 14 todetaan:...” *voi edunmenetyksen kärsinyt tai yleisen edun niin vaatiessa asianomainen viranomainen saattaa lupapäätöksen lainvoiman estämättä vesioikeuden käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin hakemusasioista on vesilaissa säädetty.*”

Kesällä 2018 tapahtunut kuivuus on ilmastonmuutokseen yleisesti liitetty sään ääri-ilmiö, jotka tulevat tulevaisuudessa lisääntymään. PSAVI on Elyn peruskunnostusta koskevaan lausuntoon liittyen jättänyt kokonaan huomioimatta v. 2018 tehdyn kuntalaisaloitteen ja tämän lupaehdon nro 14, jonka voidaan katsoa velvoittavan lupaviranomaista sen arvioidessa Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostuksen luvantarvetta (Liite 10: Posion kh Kuntalaisaloite).

(PSAVIn päätöksessä nro 178/2021 on tarkemmin kuvattu valittajan näkemystä asian puutteellisesta hoitamisesta, jonka johdosta muutoksen hakeminen Elyn lausuntoon on viivästynyt niin, että Jumiskon peruskunnostushanke on jo ehtinyt valmistua).

4. PVO-Vesivoima Oy:n ja Paloperän osakaskunnan alkuperäinen v. 1958 solmittu määräaikainen Jumiskojoen ja Köykenöjoen vesivoiman käyttöoikeutta koskeva sopimus on päättynyt 7.3.2008. Sopijaosapuolet ovat 25.4.2008 allekirjoittaneet uuden sopimuksen taannehtivasti 7.3.2008 alkaen 30-vuodeksi. Näin ollen PVO-Vesivoima Oy:llä ei ole ollut oikeutta Paloperän osakaskunnan Jumiskojoessa ja Köykenöjoessa omistamaan vesivoimaan 7.3.-25.4.2008 välisenä aikana.

Lapin Ely-keskuksen olisi säännöstelyä valvovana viranomaisena pitänyt olla tietoinen v. 1958 solmitun sopimuksen määräaikaaisuudesta ja sen perusteella pyytää luvanhaltijaa ryhtymään asiassa toimiin ennen kuin sen käyttöoikeus em. vesivoimaan päättyy (Liite 11: Sopimus vesivoiman käyttöoikeudesta).

Sopimuksen päättymisestä ja uuden sopimuksen laatimisesta PVO-Vesivoima Oy ei ole ilmoittanut säännöstelyn valvojalle ennen kuin keväällä 2021, kun paljastui valittajan toimesta Isojärven säännöstelyä koskevan alkuperäisen v. 1958 tehdyn sopimuksen määräaikaisuus. Sopimusta ei myöskään ole kirjattu Maanmittauslaitoksen rekistereihin, koska sitä ei Maakaari-säädökset vesivoiman käyttöoikeuden osalta edellytä. Kuitenkin vesilain (587/2011) 17 luvun 5 §:n mukaan lupaviranomaisen on huolehdittava sellaisen lainvoiman saaneen päätöksen merkitsemisestä kiinteistötietojärjestelmään, jolla on myönnetty oikeus: ...3) käyttää toisen omistamaan kiinteistöön tai yhteiseen alueeseen kuuluvaan vesivoimaan. PSAVI lupaviranomaisena ei ole kuitenkaan menetellyt em. säädöksen perusteella.

Tiedustellessaan Jumiskon peruskunnostuksen luvantarvetta keväällä 2019 PVO-Vesivoima Oy ei mainitse hakemuksessaan em. sopimusta.

Myöskään Lapin Ely-keskus ei ole ollut tietoinen Isojärven säännöstelyä koskevan alkuperäisen sopimuksen määräaikaaisuudesta ja asiassa tehdystä uudesta sopimuksesta ennen kuin 17.3.2021 valittajalle antamassaan vastineessa (Liite 12: Lapin Ely-keskuksen vastine).

Vesilain (264/1961) 3 luvun 17 §:n mukaan:

Jos voimalaitoksessa, jonka rakentamiseen ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaan on myönnetty lupa, käytetään myös toiselle kuuluvaa vesivoimaa eikä laitoksen omistajan oikeudesta ole siihen määrätty tai tiettävästi sovittu, on hänellä sellainen oikeus, kuin tämän luvun 15 §:ssä säädetään.

Edelleen saman luvun 15 §:ssä todetaan:

"Jos ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaan on myönnetty lupa voimalaitoksen rakentamiseen ja voimalaitoksen omistajalle on annettu määräajaksi oikeus käyttää toiselle kuuluvaa vesivoimaa, saa hän, kun vähintään neljä viidesosaa määräajasta on kulunut, ennen sanotun ajan päättymistä tehdyn hakemuksen perusteella tiedoksi annetulla, tämän luvun 11 §:ssä tarkoitetulla kuulutuksella tarjota muille vesivoiman osakkaille osallistumista yritykseen ja voidaan hänelle yhdessä niiden kanssa, jotka siihen oikeutettuna haluavat yritykseen osallistua, antaa uusi lupa ja pysyvä käyttöoikeus muille kuuluvaan vesivoimaan vastaavasti noudattamalla, mitä tämän luvun 3, 9 ja 10 §:ssä on säädetty. Tämä oikeus on voimalaitoksen omistajalla silloinkin, kun hänen osuutensa vesivoimaan on vähemmän kuin viidennes."

Edellä olevan perusteella PVO-Vesivoimalla on ollut oikeus hakea käyttöoikeutta Jumiskojoen ja Köykenöjoen vesivoimaan 7.3.2008 mennessä, mutta yhtiö ei ole näin toiminut ja sen käyttöoikeus em. vesivoimaan on lakannut 7.3.2008. Myöhemmin PVO-

Vesivoima Oy ja Paloperän osakaskunta ovat jatkaneet sopimusta taannehtivasti em. päivämäärästä alkaen.

Mitä tulee valittajan aikaisemmin PSAVI:lle esittämään pyyntöön selvittää Paloperän osakaskunnan kokouksen sääntöjen mukaisuus, jossa on päätetty sopimuksen tekemisestä PVO-Vesivoima Oy:n kanssa ja ko. sopimuksen allekirjoittajille on annettu valtuutus osakaskunnan puolesta allekirjoittaa se, PSAVI viittaa yhteisäluelain (758/1989) 23 §:n ja (686/2000) 23 a §:n säännöksiin osakkaiden oikeudesta moittia osakaskunnan päätöstä tai vaatia päätöksen oikaisemista. Osa Paloperän osakaskunnan jäsenistä on ilmoittanut valittajalle keväällä 2021, että he eivät ole olleet tietoisia 25.4.2008 tehdystä sopimuksesta. PSAVI:n mainitsemissa säännöksissä ko. päätösten oikaisuvaatimusaika on korkeintaan 30 päivää sopimushetkestä. Osakaskunnan jäsenet eivät ole voineet niin halutessaan hakea muutosta sopimukseen em. säännösten mukaisesti, koska he eivät ole olleet tietoisia sopimuksesta. Sopimusta ei ole kirjattu Maanmittauslaitoksen rekisteriin eikä sitä ole ilmoitettu säännöstelyn valvojalle Lapin Ely-keskukselle ennen kuin keväällä 2021.

Koska kyseessä on Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostusta koskevan luvantarpeen arvioinnin kannalta merkittävä asia, PSAVI:n olisi lupaviranomaisena pitänyt selvittää em. sopimusepäselvyys. Paloperän osakaskunta ei ole suostunut valittajan pyyntöön nähdä kokouksen pöytäkirja, jossa osakaskunta on päättänyt vuokrata Jumiskojoen ja Köykenöjoen vesivoiman käyttöoikeudet PVO-Vesivoima Oy:lle ja antanut asiaa koskevat allekirjoitusvaltuudet kahdelle henkilölle. Vaadimme, että Vaasan hallinto-oikeus määrää Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston varmistamaan sopimuksen oikeudellisuus tältä osin. Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston tulee selvittää, että onko PVO-Vesivoima Oy menetellyt Jumiskojoen ja Köykenöjoen vesivoiman käyttöoikeuden hankkimisessa voimassa olevien säädösten edellyttämällä tavalla ja niin, että osakkaiden mahdollista osallistumisoikeutta säännöstelyhankkeeseen ei ole loukattu. Lisäksi Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston tulee varmistaa Paloperän osakaskunnan kokouksen laillisuus, jossa on päätetty vuokrata Jumiskojoen ja Köykenöjoen vesivoiman käyttöoikeus PVO-Vesivoima Oy:lle.

PSAVI on tässä valituksen kohteena olevassa päätöksessään hylännyt perusteettomasti valittajien vaatimuksen Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostuksen luvantarpeesta.

Katsomme, että Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostus itsessään täyttää luvanvaraiseksi säädetyn hankkeen tunnusmerkit. Voimalaitoksen alkuperäinen koneisto on tullut luonnollisen elinkaarensa päähän ja näin syntyneessä muutostilanteessa on kyse voimalaitoksen rakentamisesta olemassa olevaan rakennelmaan. Muutostilanteessa luvantarvetta arvioidaan suhteessa olemassa olevaan lupaan ja siinä asetettuihin lupamääräyksiin. Luvantarve kytkeytyy näin ollen sellaisiin vaikutuksiin, joita aiemmassa luvassa ei ole otettu huomioon. Sen vuoksi on tarpeen arvioida Jumiskon voimalaitoksen toiminnan edellytyksiä seuraavien vuosikymmenien ajan myös siitä lähtökohdasta, että ovatko sen hyödyt sen haittoja suuremmat. Intressivertailu on eräs vesilain mukaisen luvan myöntämisen edellytyksistä. Vesilain (587/2011) 3 luvun 4.1 §:n mukaisesti lupa vesitaloushankkeelle voidaan myöntää, jos hankkeesta yleiselle tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Näillä perusteilla katsomme, että Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushanke tarvitsee vesilain (587/2011) mukaisen vesitalousluvan.

Rovaniemellä 24.12.2021

puheenjohtaja
Pro Suolijärvi ry

sihteeri
Pro Suolijärvi ry

puheenjohtaja
Suomen Luonnonsuojeluliitto ry
Lapin piiri

toiminnanjohtaja
Suomen Luonnonsuojeluliitto ry
Lapin piiri

LIITTEET

- Liite 1: HALLINTOPAKKOPÄÄTÖS Nro 178/2021, Dro PSAVI/3059/2021, 16.11.2021
- Liite 2a: SAANTITODISTUS
- Liite 2b: SAAPUMISILMOITUS
- Liite 3: SUOLIJÄRVEN JA ISOJÄRVEN SÄÄNNÖSTELYKOKONAISUUS
- Liite 4: Pohjois-Suomen Vesioikeuden päätös nro 82/70/I , 22.12.1970
- Liite 5: PVO-VESIVOIMA OY:N LAUSUNTOPYYNTÖ ELYLLE 16.4.2019
- LIITE 6: LAPIN ELYKESKUKSEN LAUSUNTO LAPELY/2047/2019
- LIITE 7: VIDEO JUMISKOJOKI 1.7.2021, HAKOLAMPI
- LIITE 8A: JUMISKOJOKI HEINÄKUUSSA 2020, HAARAKÖNGÄS
- LIITE 8B: JUMISKOJOKI HEINÄKUUSSA 2020, HAARAKÖNGÄS
- LIITE 9: RISTIJÄRVEN KATSELMUS 29.7.2021
- LIITE 10: POSION KH KUNTALAISALOITE
- LIITE 11: SOPIMUS VESIVOIMAN KÄYTTÖOIKEUDESTA
- LIITE 12: LAPIN ELY-KESKUKSEN VASTINE 2021 (EI PVM)